

Таблиця 6. Результати оцінки ймовірності перемоги власників корпоративних прав ВАТ «ПівдГЗК» у корпоративному конфлікті, 2010 рік

Фактори захисту	Бали
1. Належність підприємства до:	2
1.2. транснаціональної компанії країн СНД	
1.3. вітчизняна компанія, що входить до ПФГ	
2. Відношення сумарної вартості активів групи, до якої належить компанія, до сумарної вартості активів компанії (Кп), якщо таке співвідношення	2,25
2.4. Кп > 5	
3. Підтримка/протистояння з боку провідних політичних партій та громадських організацій	0,75
4. Підтримка/протистояння з боку органів влади	1
7. Досвід отриманий від участі в аналогічних корпоративних конфліктах (акціонерів або залученої юридичної компанії, яка їх обслуговує)	1,5
7.1. Позитивний	
8. Наявність залежного органу реєстрацій корпоративних прав	2
Разом	9,5

млрд. Тому величина витрат підприємства на корпоративний конфлікт, за даними табл. 4, становитиме \$84 480 120, а загальна величина втрат, які понесе підприємство внаслідок цього корпоративного конфлікту, згідно з формулою (2) становить \$135 856 264.

Висновки

Таким чином, серед наведених факторів ризику втрати корпоративних прав найбільшу питому вагу становить ймовірність настання корпоративних конфліктів. Витрати підприємства, пов'язані із запобіганням рейдерському захопленню, залежать від його ринкової вартості та ймовірності перемоги в корпоративному конфлікті.

Література

1. Herzl L., Shepro R.W. Bidders and Targets: Mergers and Acquisitions in the U.S. Basil Blackwell, Inc., Cambridge, Mass., 1990, Chap. 8.

2. Горовий Д.А., Нестеренко В.Ю. Основні фактори, що впливають на настання ризику рейдерського захоплення // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії – Дніпропетровськ, 2007. – (Екон. науки; №2(18)). – С. 18–22.

3. Дмитрієв І.А. Управління ризиком рейдерського захоплення підприємства / І.А. Дмитрієв, В.Ю. Нестеренко: монографія. – Харків: ХНАДУ, 2011. – 164 с.

4. Защита бизнеса от рейдерских атак: метод. Рекомендации / Ю.И. Кравец. – Изд. 2-е, изм. и доп. – Одесса: Фенікс, 2009. – 24 с.

5. Коваленко М.А. Економічна безпека корпоративного підприємства: навч. посіб. / Коваленко М.А., Нагорна І.І., Радванська Н.В. – Херсон: Олді-плюс, 2009. – 403 с.

6. Панкратьев В. Защита от враждебного поглощения [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bizentropy.biz/articles/155-zashhita-ot-vrazhdebnogo-poglo-shheniya.html>

7. Федоров А.Ю. Рейдерство и корпоративный шантаж (организационно-правовые меры противодействия). – М.: ВолтерсКлувер, 2010. – 463 с.

О.П. КОЛУМБЕТ,
к.е.н., професор, Академія муніципального управління

Економічний зміст амортизації необоротних активів та проблеми її нарахування в умовах сталого розвитку

У статті розглянуто підходи вітчизняних та зарубіжних економістів щодо вивчення дефініції «амортизація» як економічної категорії та проаналізовані основні методи нарахування амортизації необоротних активів.

Ключові слова: амортизація, метод нарахування амортизації, вартість, відтворення, необоротні активи.

В статье рассмотрены подходы отечественных и зарубежных экономистов относительно дефиниции «амор-

тизация» как экономической категории и проанализированы методы начисления амортизации.

Ключевые слова: амортизация, метод начисления амортизации, стоимость, воспроизведение, необоротные активы.

In this article observed the approaches of the native and foreign economists about define the essence of depreciation like the economics categori. The basic methods of charging amortization are reflected.

Keywords: *amortization, method of charging amortization, value, reproduction, irreversible assets.*

Постановка проблеми. Однією з найважливіших складових процесу загального відтворення є відтворення основних засобів, без яких процес виробництва неможливий. Важливе місце у забезпеченні цих процесів належить амортизації. Амортизація – це складна як економічна, так і облікова категорія, щодо якої не дійшли остаточної згоди ні в науці, ні в законодавстві. Дискусійним є питання щодо визначення амортизації як джерела накопичення коштів для подальшого відтворення основних засобів. За таких умов актуальною є проблема визначення дійсної сутності амортизації в процесі відтворення основних засобів. Проблеми амортизації були і залишилися після прийняття Податкового кодексу України. Що стосується висвітлення цих проблем, то більшість їх аспектів чекають наукового обґрунтування. Перший аналіз наявних проблем в амортизаційній політиці за положеннями Податкового кодексу України здійснив авторський колектив під загальним керівництвом професора, член-кореспондента Національної академії наук України М.Я. Азарова [3].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Як економічна категорія амортизація завжди привертала до себе пильну увагу як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, таких як І Веретеннікова, П. Тальміна, Н. Савельєв, Е. Хендриксен, К. Макконелл, О. Бородкін, Ф. Бутинець, Н. Виговська, Л. Городянська, С. Голов, П. Саблук, Є. Мних, М. Чумаченко, А. Фукс, М. Азаров. Однак проблеми нарахування амортизації необоротних активів є предметом особливої уваги економічної науки, оскільки амортизація як економічна категорія водночас виступає як витрати виробництва, так і джерело відтворення і, як наслідок, впливає на фінансово-економічні показники діяльності підприємства. Але, незважаючи на постійний інтерес до амортизації як економічної категорії, вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти не дійшли однозначного висновку щодо сутності амортизації та її значення у господарській діяльності підприємства.

Метою статті є розкриття економічного змісту амортизації необоротних активів і висвітлення теоретичних і методологічних основ порядку її нарахування.

Виклад основного матеріалу. В умовах сталого ринку, подальшого розвитку підприємництва дискусії про сутність амортизації та її роль у господарській діяльності підприємств тільки загострилися. Навіть до дефініції «амортизація» є різні підходи.

На сьогодні існують певні різночитання у визначенні економічного змісту поняття амортизації. Різні економісти розглядають її як перенесення зносу на вартість продукції, як метод накопичення засобів, витрачених на капітальні вкладення, як метод розподілу витрат за калькуляційними періодами, як пільгу з оподаткування прибутку. Аналіз досліджень наукових праць засвідчує відсутність єдиного підходу до розкриття завдання амортизації.

Класична економічна теорія зазначає, що термін «амортизація» походить від латинської *amortisatio* – погашення, сплата боргів [4, 5, 8]. Також існує трактування терміна «амортизація» як а – заперечення, *mor* – смерть, тобто цей термін характеризує постійне існування через відновлення засобів праці [5, с. 170–171]. У США взагалі замість терміна *amortization* використовують термін *depreciation*, що в перекладі з латинської *pretium* означає ціна або вартість *de-pretium* – зниження ціни або вартості.

Узагальнюючи теоретичні та практичні розробки з цього питання, можна виділити дві принципово різні точки зору щодо призначення амортизації. Так, одні вчені вважають, що амортизація – це «поступове перенесення вартості основних виробничих фондів у міру їх зносу на продукцію, що виробляється, та використання цієї вартості для їх наступного відтворення» [11, с. 40], тобто, на їхню думку, амортизація призначена для накопичення засобів, необхідних для відшкодування вартості зношених основних засобів, яку вони втрачають у процесі свого функціонування. Так, С.Ф. Голов [9] зазначає, що без депонування відповідних грошових сум на окремому рахунку в банку не можна казати про наявність амортизаційного фонду. Але таке «заморожування» оборотних активів не може бути корисним для бізнесу, тому протилежна точка зору полягає у доцільності використання сум нарахованої амортизації в обігу із забезпеченням можливості звільнення їх з обігу при необхідності придбання нових необоротних активів [10, с. 48].

Серед науковців можна виділити тих, які вважають, що призначення амортизації у відтворенні вартості зношених засобів праці втілюється шляхом створення амортизаційного фонду. Думки з приводу того, чи є амортизаційний фонд джерелом простого чи розширеного відтворення, висловлюються у ряді наукових праць. З цим погоджується Н. Виговська, яка зазначає: «кошти, що акумулюються... підприємствами за рахунок амортизаційних відрахувань, створюють амортизаційний фонд» [7, с. 261]. Згідно з міжнародними стандартами фінансової звітності створення амортизаційного фонду і відображення джерела капітальних інвестицій на придбання необоротних активів не передбачено, тому така ж практика була прийнята у вітчизняному обліку після його реформування. Але багато науковців і практиків вважають такий підхід не зовсім прийнятним, зокрема М.Г. Чумаченко зазначає, що в цьому питанні «бухгалтерська методологія ввела у нерівноваженість вітчизняну теорію фінансів і економічну теорію, які розглядають амортизацію як нове джерело ... для відтворення основних фондів» і вважає необхідною складовою власного капіталу, виходячи з економічної сутності поняття, так званий «амортизаційний капітал» [13, 14].

Нарахування амортизації регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби», за яким амортизація – це систематичне розподілення вартості основних засобів, яка амортизується протягом строку їх корисного використання [2].

Основними елементами амортизаційної політики підприємства, які впливають на величину інвестиційних ресурсів і структуру створеної доданої вартості, є норми амортизації і вартість об'єкта, яка амортизується. На норму амортизації впливають визначений метод її нарахування та термін корисної експлуатації об'єктів основних засобів. Вартість об'єкта, яка амортизується, залежить від оцінки, переоцінки, встановлення ліквідаційної вартості і витрат на поліпшення основних засобів. За таких умов політика у сфері формування амортизаційних відрахувань підприємствами фактично не регулюється як державою, так і власниками, а є прерогативою його облікового персоналу.

Першим суб'єктивним кроком у формуванні інвестиційних ресурсів підприємства через амортизаційну політику є умовне зарахування об'єктів до складу основних засобів (рахунки 10 і 11) і малоцінних швидкозношуваних предметів (рахунок 22). Цей етап є досить важливим, оскільки визначає в подальшому взагалі необхідність розробки амортизаційної політики. Малоцінні та швидкозношувані предмети відшкодовують свою вартість через створені об'єкти господарської діяльності у звітному періоді передачі їх в експлуатацію (дебет рахунку 23 кредит рахунку 22).

Умовою віднесення об'єкту до основних засобів є очікуваний термін їх корисної експлуатації, який має перевищувати один рік або операційний цикл, якщо він відрізняється від року.

Діючі нормативні документи не передбачають єдиного підходу щодо визначення терміну корисного використання основних засобів. Згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» він встановлюється підприємством самостійно з урахуванням умов та інтенсивності експлуатації, морального зносу та інших факторів. Така самостійність цілком виправдана: для кожного підприємства перелічені фактори будуть різні, тому і термін експлуатації одного і того ж об'єкта основних засобів на різних підприємствах буде відрізнятися. Однак з іншого боку саме ця самостійність і може бути причиною недостовірного формування показників амортизації. Тому питання щодо правомірного визначення терміну експлуатації того чи іншого об'єкта основних засобів досить актуальне. Що стосується методики визначення терміну корисного використання, то серед практиків ведуться активні дискусії щодо варіантів його встановлення [15].

Перший варіант ґрунтується на накопиченому досвіді підприємства при експлуатації подібних активів. Наприклад, якщо підприємство вже використовувало у своїй господарській діяльності певний об'єкт основних засобів, то вже є інформація про термін його корисної експлуатації і на її підставі можна встановити термін використання для придбаного подібного об'єкта.

Другий варіант можна назвати кроком назад. До 01.07.97 р. при нарахуванні амортизації підприємства керувалися єдиними нормами [12]. В них були деталізовані групи та види основних засобів із зазначенням річної норми амортизації для кожного виду (хоча й не враховано особли-

вості експлуатації об'єктів на окремих підприємствах). Враховуючи те, що застосовувався прямолінійний метод нарахування амортизації, визначення терміну корисного використання не дуже складне: потрібно весь термін експлуатації, виражений у відсотках (100%), поділити на встановлену норму (також виражену у відсотках). Наприклад, термін корисного використання меблів дорівнюватиме $100\% : 10\% = 10$ років.

Якщо, наприклад, необхідно встановити термін корисного використання транспортних засобів, який найдоцільніше виражати в кілометрах пробігу (а амортизацію нараховувати відповідно за виробничим методом), то норму амортизації для об'єктів основних засобів було виражено у відсотках від вартості на 1000 км пробігу.

Третій варіант – визначення терміну корисного використання згідно з технічними документами, що додаються до придбаного об'єкта основних засобів (якщо такі дані в них містяться). Однак і цей варіант не ідеальний: він не буде враховувати специфіку експлуатації одного і того ж об'єкта в різних умовах. Наприклад, термін корисного використання автомобіля, використовуваного у своїй господарській діяльності підприємством для перевезення вантажів, буде відрізнятися від терміну корисного використання такого ж автомобіля, але використовуваного у своїй діяльності автотранспортним підприємством, яке здійснює вантажоперевезення на далекі відстані.

Четвертий варіант полягає у використанні строку експлуатації, що пропонується Податковим кодексом України для кожної групи основних засобів. Цей варіант здавалось би є найпростішим, однак, незважаючи на простоту, подібні терміни не можуть враховувати специфіку окремого об'єкта основних засобів, не кажучи вже про умови його використання і моральний знос.

Ліквідувати цю похибку можна лише шляхом проведення експертної оцінки, яка здійснюється технічними фахівцями підприємства та найповніше відображає реальний стан справ. Якщо у процесі експлуатації стає зрозуміло, що об'єкт основних засобів може використовуватися довше (або менше) встановленого терміну, то згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби» термін корисного використання може бути змінено. Це відбувається у випадку зміни очікуваних економічних вигод від використання об'єкта основних засобів внаслідок, наприклад проведених капітальних і поточних ремонтів, зміни ринкової кон'юнктури.

Зазначимо, що проблема визначення терміну корисного використання основних засобів не нова і полягає не стільки в чисто технічному способі його визначення, скільки в науковій (економічній) обґрунтованості. Чим коротший термін служби, тим вища норма амортизації – необхідно швидше відтворити основні засоби і тому більшу частину їх вартості у вигляді амортизації слід включати до собівартості продукції, що призводить до її збільшення. Чим триваліше термін, тим нижче норма амортизації, більше період відшкодування зносу і,

Групи необоротних активів та методи їх амортизації за бухгалтерським і податковим обліком

№ групи за ПКУ	Групи необоротних активів за податковим та бухгалтерським обліком	Методи амортизації, що використовуються для груп необоротних активів у бухгалтерському та податковому обліку																																						
		прямолінійний				зменш. залишкової вартості				прискор. зменш. залишкової вартості				кумулятивний виробничий				50% на 50%				100%																		
		бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.	бух.	подат.															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються																								
1	Земельні ділянки	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
2	Капітальні витрати на поліпшення земель	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
3	Будівлі, споруди, передавальні пристрої	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
4	Машини та обладнання	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
5	Транспортні засоби	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
7	Тварини	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
8	Багаторічні насадження	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
9	Інші основні засоби	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
10	Бібліотечні фонди	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
11	Малоцінні необоротні матеріальні активи	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
12	Тимчасові споруди	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
13	Природні ресурси																								У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
14	Інвентарна тара	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
15	Предмети прокату	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
16	Довгострокові біологічні активи	±	±	±	±	±	-	±	±	±	±	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															
17	Інші необоротні матеріальні активи	+	×	-	×	-	×	-	×	+	×	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	У бухгалтерському та податковому обліку не амортизуються															

отже, менше можливостей для своєчасного використання новітніх технічних досягнень. А це, звичайно, збільшує масштаби морального знецінення необоротних активів.

Підбиваючи підсумок визначення терміну корисної експлуатації необоротних активів, зауважимо, що фізично можливий термін їх служби не може бути основою для визначення норм амортизації. Він має визначатися виходячи з економічно доцільного терміну служби, який може бути менше фізично можливого. При цьому розрив між фізично можливим та економічно доцільним періодами функціонування техніки, що інтенсивно морально застаріває (комп'ютери та інша електроніка), буде найбільшим.

Наступний теж суб'єктивний крок в амортизаційній політиці полягає в розмежуванні об'єктів на власне основні засоби (рахунок 10) та малоцінні необоротні матеріальні активи (рахунок 11). Результативне рішення на цій стадії впливатиме на механізм реалізації бухгалтерської концепції амортизаційної політики, що впроваджується через можливість використання підприємством різних методів нарахування амортизації.

Основним питанням амортизаційної політики є, який метод амортизаційних відрахувань обрати.

Так, зарахувавши об'єкт до складу основних засобів, підприємство має право нарахувати амортизацію за одним з п'яти методів: прямолінійним, виробничим, кумулятивним, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості.

До альтернативних методів нарахування амортизації відносять метод списання та заміни, метод групового та складеного обліку, метод оцінки основних засобів.

Якщо ж майно було визнано малоцінним необоротним матеріальним активом, крім вище зазначених методів суб'єкт господарювання може скористатися спрощеним механізмом нарахування амортизації: 50% вартості відноситься на витрати у першому місяці експлуатації об'єкту, а інші 50% – в останньому місяці або 100% вартості амортизується відразу у першому місяці використання об'єкту. Для розмежування об'єктів між основними засобами і малоцінними необоротними матеріальними активами використовують вартісну межу, яка за П(С)БО 7 «Основні засоби» необмежена, але визначена Податковим кодексом України (1000 грн., а з 01.01.2012 р. 2500 грн. за об'єкт) [2]. Інформація щодо можливих методів амортизації об'єктів за Податковим кодексом України наведена в таблиці.

± – амортизується, якщо їх справедливу вартість визначити неможливо.

Об'єктом амортизації таких активів є їхня первісна вартість, зменшена на ліквідаційну;

х – Податковий кодекс України (ПКУ) не виділяє зазначену групу.

Проаналізувавши представлені положення, можна дійти висновку, що вибір методу нарахування амортизації безпосередньо залежить від цілей, які ставить керівництво щодо

управління підприємством. Основними факторами, які впливають на вибір методу, є стратегія розвитку підприємства, можливість залучення коштів, оптимізація податкового навантаження, дивідендна політика.

Висновки

Визначення економічного змісту поняття амортизації дає можливість обґрунтувати порядок нарахування амортизації необоротних активів.

Під амортизацією пропонуємо розуміти комплексну економічну категорію, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів унаслідок зносу на готову продукцію, виконані роботи та надані послуги з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення.

Література

1. Податковий кодекс України: за станом на 24 грудня 2010 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
3. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України в 3 т. – Т. 2 [Електронний ресурс] / [за заг. ред. М.Я. Азарова]. – К.: Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. – 2389 с. – Режим доступу: <http://www.profiwins.com.ua>
4. Борисенко З.М. Амортизаційна політика / З.М. Борисенко. – К.: Наукова думка, 1993. – 135 с.
5. Амортизация и оптимальные сроки службы техники / С.Н. Козьменко, Т.А. Васильева, С.П. Ярошенко. – Сумы: Деловые перспективы, 2005. – 223 с.
6. Веретенникова И.И. Амортизация и амортизационная политика / И.И. Веретенникова. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 192 с.
7. Виговська Н.Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи / Виговська Н.Г. – Житомир: ЖІП, 1998. – 340 с.
8. Городянська Л.В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку та аналізу / Л.В. Городянська. – К.: КНЕУ, 2008. – 224 с.
9. Голов С. Дискусійні аспекти амортизації / Сергій Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – №5. – С. 3–8.
10. Гринько А.П. Облік основних засобів: теорія, проблеми, перспективи: [монографія] / Гринько А.П. – Х.: 2002. – 277 с.
11. Економічна енциклопедія: у 3 т. Т. 1 / за ред С.В. Мочерного. – К.: Академія, 2000. – 864 с.
12. О единых нормах амортизационных отчислений на полное восстановление основных фондов народного хозяйства СССР [Електронний ресурс]: постановление Совета Министров СССР от 22 октября 1990 г. №1072. – Режим доступу: <http://pravo.levon-evsky.org>
13. Чумаченко М. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства / Чумаченко М. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – №11. – С. 3–7.

М.М. МЕЛЬНИК,
к.е.н., доцент кафедри аудиту та економічного аналізу, Національний університет ДПС України

Фінансовий аналіз як база прийняття управлінських рішень щодо підприємства

Статтю присвячено проблематиці фінансового аналізу у контексті утворення бази для вироблення управлінських рішень щодо підприємства. При цьому розглянуто роль фінансового аналізу з точки зору інформаційного забезпечення інтересів адміністрації підприємства, його власників, засновників, акціонерів, кредиторів, ділових партнерів та державних органів. Розкриті сутність та проблеми застосування основних методичних прийомів фінансового аналізу залежно від сфери використання.

Ключові слова: фінансовий аналіз, внутрішній фінансовий аналіз, зовнішній фінансовий аналіз, аудит, фінансові показники, фінансові коефіцієнти, фінансовий стан, фінансова звітність.

Статья посвящена проблематике фінансового анализа в контексте создания базы для выработки управленческих решений применительно к предприятию. При этом рассмотрена роль фінансового анализа с точки зрения информационного обеспечения интересов администрации предприятия, его собственников, учредителей, акционеров, кредиторов, деловых партнеров и государственных органов. Раскрыты сущность и проблемы применения основных методических приемов фінансового анализа в зависимости от сферы использования.

Ключевые слова: фінансовый анализ, внутренний фінансовый анализ, внешний фінансовый анализ, аудит, фінансовые показатели, фінансовые коэффициенты, фінансовое состояние, фінансовая отчетность.

The article is devoted to problems of financial analysis in the context of creation a basis for making management decisions in relation to the company. At the same time consider the role of financial analysis in terms of information interests of the administration of the company, its owners, founders, shareholders, creditors, business partners and government agencies. The essence and problems of the the application of basic instructional techniques of financial analysis are disclosed depending on the scope of use.

Keywords: financial analysis, internal financial analysis, external financial analysis, auditing, financial performance, financial ratios, financial condition and financial statements.

Постановка проблеми. Прийняття управлінських рішень на деяких вітчизняних підприємствах почасти є хаотичним процесом, заснованим на харизматичних ідеях окремих керівників. Однак після періоду дикого ринку зразка 90-х років минулого століття зростає необхідність логічно-розрахункового обґрунтування навіть найдрібніших резолюцій керівництва господарюючих суб'єктів з питань фінансової сфери. Сучасний ринок вже більше не прощає навіть дрібних помилок, а напружене конкурентне середовище не дає можливості виправити їх наслідки та відновитися до початкового стану, зберігши свої позиції незмінними. Особливо у період фінансової кризи, коли, з одного боку, хвиля банкрутств захлиснула окремі галузі економіки, а з іншого – відкрилися канали «перегрітих грошових ринків», управлінські помилки у фінансах підприємства можуть обернутися втратою контролю над ним. Зазначене актуалізує проблематику фінансового аналізу як бази прийняття адміністративних рішень.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанням фінансового аналізу присвячувалися праці багатьох відомих українських науковців, серед яких А.О. Чугаєв, А.М. Поддєрьогін, В.М. Мельник та ін. Віддаючи належне існуючим розробкам, слід зауважити, що в новітніх умовах є необхідність певного переосмислення ролі фінансового аналізу в частині обґрунтування рішень керівництва підприємства.

Отже, **метою** даної **статті** є представлення авторського бачення фінансового аналізу як сукупності методів аргументації колегіальних та одноосібних адміністративних ухвал.

Виклад основного матеріалу. У сучасності фінансовий аналіз розглядається як один із напрямів економічного аналізу. Однак з практичної точки зору він скоріше є елементом фінансового менеджменту та аудиту, оскільки його застосування є найбільш витребуваним саме у цьому контексті. Він використовується у країнах розвинутого ринку користувачами фінансової звітності з метою обґрунтування рішень, спрямованих на захист і задоволення їхніх інтересів. Якість таких рішень та майбутні ефекти від них знаходяться у прямій залежності від попереднього аналітичного обґрунтування. Фінансовий аналіз є необхідним у питаннях вибору ділових партнерів, визначення фінансової стійкості підприємства, оцінки ділової активності та ефективності підприєм-